

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Усата Олена

Усатий В'ячеслав

**ВПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У
ВИВЧЕННЯ ОСНОВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Соціально-економічний розвиток країни характеризується ґрунтовною трансформацією всіх суспільних складових включно з освітою, що повинна забезпечувати можливість всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [1].

В Європейській системі кваліфікацій серед переліку вимог до знань, умінь, особистісних та професійних компетенцій випускників зазначаються такі, що сприятимуть розробці стратегічних і творчих підходів у дослідженні актуальних проблем, демонстрації володіння методами, технологіями, інноваціями, дослідженню, розробці і адаптації проектів, що продукують нові знання і нові рішення [2]. Отже, якісна підготовка компетентного фахівця вимагає цілеспрямованого послідовного формування в студентів їх науково-дослідницької компетентності та необхідних особистісних якостей.

Завдяки тому, що особистісно орієнтовані технології повинні бути дослідницькими, проблемно-пошуковими, дискусійними, комунікативними, ігровими, спрямованими на самореалізацію та самовизначення, діяльними, рефлексивними, їх впровадження у процес вивчення основ наукових досліджень позитивно впливає на науково-дослідну роботу студентів.

Студенти більшості спеціальностей Житомирського державного

університету імені Івана Франка розпочинають свій шлях до науки та дослідження з другого курсу, в кінці якого вони повинні захищати курсову роботу. Спираючись на власний досвід вважаємо доцільним вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» у першому семестрі, що дає можливість паралельно з вивченням теоретичних основ методики і організації науково-дослідної роботи працювати над курсовим проектом. У цьому випадку студенти мають можливість реалізовувати її як у межах навчального процесу, так і в позанавчальний час. Така ситуація сприяє якісній підготовці курсових робіт, адже в процесі вивчення навчальної дисципліни розглядаються всі етапи виконання дослідження на прикладі індивідуальних проектів, які є частинами курсових робіт. Студенти мають можливість на заняттях обрати тему, визначити її актуальність, мету, завдання, предмет, об'єкт, які відразу обговорюються в групі, оцінюються колегами. Разом з викладачем вибудовується логіка дослідження і уже в поза навчальний час вони описують перший (теоретичний) розділ. Так як результати дослідження повинні бути представлені широкому загалу шляхом підготовки доповідей, повідомлень для виступів на наукових зібраннях та написанні статей у наукові видання, то на заняттях по першому теоретичному розділу студенти вчаться написати статтю, тези до конференції. На заліку захищаються результати відповідно до першого розділу в супроводі презентації. Таким чином, на основі курсового проекту розглядаються всі етапи роботи над науковим дослідженням. Паралельно до підготовки проекту та на заняттях, що стосуються вивчення загальних теоретичних основ наукової діяльності, використовуються і часткові особистісно орієнтовані технології, адже зміст курсу ширший. Адже метою вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» передбачається засвоєння студентами понять про науку, відомостей про стан сучасної науки, розуміння процесу наукової діяльності, оволодіння методологічними та методичними основами наукового дослідження, зокрема, в галузі інформатики.

Основними організаційними формами навчання у процесі вивчення курсу «Основи наукових досліджень» є лекції, практичні та лабораторні роботи, а також самостійна робота. У своїй практиці з метою особистісної орієнтації навчального процесу ми використовуємо нетрадиційні форми проведення лекційних та практичних занять, з використанням інфорграфіки, карт-розуму, кросвордів, кросенсу, хронологічних шкал, інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення всіх змістових модулів. На кожному занятті підтримується високий рівень мотивації (особливо внутрішньої), відбувається виявлення суб'єктного досвіду студентів за запропонованою темою, актуалізуються різні сенсорні канали у ході пояснення нового матеріалу та його закріплення засобами впровадження інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій, використовуються різні варіанти індивідуальної та групової роботи, відбувається оцінювання й корекція процесу й результату навчальної діяльності кожного студента в ході заняття, широке застосування самооцінки та взаємооцінки, створюються умови для формування в кожного студента високої самооцінки, проводиться рефлексія заняття.

Таким чином, наш практичний досвід дає можливість стверджувати, що організація навчального процесу вивчення основ наукових досліджень з нормованим використанням нетрадиційних форм, методів і технологій навчання сприяє формуванню науково-дослідницької компетентності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту. Закон України від 5.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 19.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 25.03.2019).
2. The European Qualifications Framework for Lifelong Learning Retrieved from: URL: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-efq/files/leaflet_en.pdf дата звернення: 28.03.2019).